

Nr 33.

Ankom till Riksdagens kansli den 7 maj 1912 kl 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående pensionering af distriktsveterinärer m. fl.

I en till Riksdagen den 19 april 1912 aflåten, till bankoutskottet remitterad proposition, nr 222, har Kungl. Maj:t under åberopande af propositionen bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruks-ärenden för samma dag föreslagit Riksdagen att *dels* för en anstalt, afsedd att bereda pension åt distriktsveterinärer och tilläggspension åt vissa länsveterinärer, godkänna följande hufvudgrunder:

a) Anstalten, hvilken benämnes distriktsveterinärernas pensionsanstalt och träder i verksamhet den 1 januari 1913, har till ändamål dels att bereda pension åt distriktsveterinär dels ock att bereda tilläggspension åt sådan delägare i kassan, som befordras till länsveterinär men vid afgången från denna befattning icke kommer i åtnjutande af hel pension å 2,500 kronor.

b) Delägare i anstalten är, så länge han kvarblifver i tjänst, hvar och en, som, efter det anstalten trädt i verksamhet, blifvit i vederbörlig ordning första gången antagen till distriktsveterinär i distrikt, där veterinärens aflöning bestrides dels genom statsbidrag och dels från lands-ting, och som icke fyllt 45 år.

Delägare i anstalten är därjämte hvarje annan i dylikt distrikt anställd distriktsveterinär, som inom tre år, efter det anstalten trädt i verksamhet, eller sedermera, inom ett år efter det anställning första gången tillträds, gör anmälan om inträde.

Delägare, som befordras till länsveterinär, fortfar att vara delägare i kassan, dock med den begränsning i afseende å skyldigheter och rättigheter, som nedan sägs.

Indrages distriktsveterinärbefattning, hvilkens innehafvare är delägare i kassan, äger denne, om han så önskar, kvarstå som delägare med de förändrade skyldigheter och rättigheter, som nedan stadgas.

c) Delägare betalar till kassan en ordinarie årsavgift af 54 kronor.

Delägare, hvilkens ålder vid inträdet i kassan öfverstiger 30 år, erlägger därjämte enligt följande tabell en tilläggsavgift, antingen med

ett belopp en gång för alla eller ock, kvartalsvis, under 5 eller 10 år eller intill pensionsålderns inträde, 65 år:

Delägarrens ålder vid inträdet i kassan	Tilläggsaf- giftens be- lopp, ifall den erlägges på en gång vid inträdet	Tilläggsafgiftens belopp för hvarje kvartal, ifall den erlägges		
		under de första:		till 65 års ålder
		5 åren	10 åren	
	kr.	kr.	kr.	kr.
Fyllda 30 år	82	5	3	1
” 31 ”	254	14	8	4
” 32 ”	433	24	13	6
” 33 ”	619	35	19	9
” 34 ”	814	46	25	13
” 35 ”	1,017	57	32	16
” 36 ”	1,228	69	38	20
” 37 ”	1,449	82	45	24
” 38 ”	1,680	95	53	28
” 39 ”	1,922	109	60	33
” 40 ”	2,175	123	68	38
” 41 ”	2,440	138	77	44
” 42 ”	2,717	154	86	51
” 43 ”	3,008	171	95	58
” 44 ”	3,313	188	105	66
” 45 ”	3,634	207	116	74
” 46 ”	3,972	226	127	84
” 47 ”	4,326	246	138	96
” 48 ”	4,700	268	151	108
” 49 ”	5,094	291	164	123
” 50 ”	5,511	315	178	140
” 51 ”	5,950	341	193	160
” 52 ”	6,415	368	209	183
” 53 ”	6,909	397	226	211
” 54 ”	7,436	428	244	244
” 55 ”	7,997	461	—	285
” 56 ”	8,595	497	—	337
” 57 ”	9,236	536	—	405
” 58 ”	9,928	578	—	496
” 59 ”	10,667	623	—	623
” 60 ”	11,488	—	—	816

Delägare, hvilken afgått från sitt delägarskap på grund af att hans befattning indragits, och hvilken på nytt inträder i anstalten genom senare tillträdande af annan befattning, med hvilken följer skyldighet eller rättighet att blifva delägare, erhåller den minskning uti tilläggsafgiften, som af anstaltens styrelse för hvarje fall bestämmes.

Den, som kvarstår som delägare, oaktadt hans befattning indragits, skall fortfara att till anstalten inbetala ordinarie årsafgift och tilläggsafgift samt äger, om han så önskar, därjämte själf inbetala de bidrag, som i öfrigt skolat för honom inbetalas, om befattningen ej blifvit indragen.

Delägare, som befordrats till länsveterinär, är befriad från skyldighet att erlägga afgifter till anstalten.

d) Vederbörande landsting inbetalar till anstalten årligen 54 kronor för hvarje inom landstingsområdet befintlig distriktsveterinärbefattning, hvilkens innehafvare är delägare i anstalten och för hvilken aflöning utgår från landstinget.

Enahanda årliga afgift af 54 kronor erlägges till anstalten af staten för hvarje sådan distriktsveterinärbefattning, som nyss nämnts.

e) Den, som upphör att vara delägare, af orsak att hans befattning indragits, äger återfå de af honom själf till anstalten erlagda afgifterna, dock utan ränta.

f) Delägare erhåller vid afgang från tjänsten efter pensionsrättens inträdande hel pension, afkortad pension eller tilläggspension.

g) Berättigad till hel pension å 1,500 kronor årligen blifver delägare, för hvilken fullgjorts de under c) här ofvan stadgade inbetalningar, vid fyllda 65 lefnadsår, vid hvilken ålder han ock är skyldig att afgå från tjänsten.

h) Berättigad till afkortad pension till belopp under 1,500 kronor, motsvarande den i anstalten för delägaren afsatta reserven, är, sedan stadgade afgifter för minst 10 år erlagts:

efter uppnådda 65 lefnadsår delägare, hvars befattning indragits och som icke är berättigad till hel pension;

vid tjänstens frånträdande och efter uppnådda 65 lefnadsår delägare, som brustit i den honom åliggande betalningsskyldighet;

delägare, som på grund af sjukdom eller försvagad hälsa nödgas före 65 års ålder afgå från tjänsten, samt

delägare, hvars befattning indragits, innan han uppnått 65 lefnadsår, om han styrker sig genom iråkad obotlig sjukdom eller invaliditet icke längre kunna med sitt arbete uppehålla sig.

i) Berättigad att uppbära tilläggspension är till länsveterinär befordrad delägare, hvilken enligt lagen angående civila tjänstinnehavares

rätt till pension vid tjänstens frånträdande icke kommer i åtnjutande af hel pension å 2,500 kronor; uppgående tilläggspensionen till belopp motsvarande den för delägaren i anstalten afsatta reserven, dock högst till sådant belopp, att den tillsammans med af staten åtnjuten pension utgör 2,500 kronor årligen.

j) Anstalten förvaltas af direktionen öfver folkskollärarnas pensionsinrättning enligt de närmare föreskrifter, som meddelas af Kungl. Maj:t, dels ock för gäldande af statens andel enligt förenämnda grunder i kostnaden för pensionering af distriktsveterinärer anvisa ett förslagsanslag å 10,000 kronor att årligen utgå från och med år 1913.

Beträffande den i ärendet förebragta utredningen, tillåter sig utskottet hänvisa till det åberopade statsrådsprotokollet.

Af berörda statsrådsprotokoll inhämtas, att den ifrågavarande propositionen sammanhänger med Kungl. Maj:ts i statverkspropositionen under punkt 7:o) af nionde hufvudtiteln gjorda framställning rörande omorganisation af landets distriktsveterinärväsende. På sätt framgår af jordbruksutskottets utlåtande nr 1 angående regleringen af utgifterna under nionde hufvudtiteln, har utskottet i punkt 7:o) tillstyrkt bifall till Kungl. Maj:ts förslag med viss ändring beträffande distriktsveterinärernas tillsättande; och har Riksdagen för sin del godkänt utskottets berörda hemställan.

Bankoutskottet har vid granskning af Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag med hänsyn till den i ärendet förebragta utredningen ansett sig böra tillstyrka, att detsamma varder af Riksdagen godkänt.

Enligt det af utskottet sålunda tillstyrkta förslaget till pensionering af distriktsveterinärer m. fl. skall förvaltningen af den ifrågasatta pensionskassan anförtras åt folkskollärarnas pensionsinrättning. Härvid har utskottet ansett sig böra erinra, hurusom i Kungl. Maj:ts förslag till 1910 års Riksdag angående ordnande af pensioneringen af den kvinnliga personalen vid enskilda läroanstalter afsetts, att förvaltningen af den nya pensionsanstalten, benämnd lärarinnornas pensionsanstalt, skulle omhänderhafvas af en särskild styrelse. Bankoutskottet, som afgaf utlåtande öfver framställningen, kunde för sin del icke förorda, att en särskild förvaltning för denna nya pensionsanstalt anordnades, utan hemställde, med bifall till en i ämnet väckt motion, att anstalten skulle förvaltas af direktionen öfver folkskollärarnas pensionsinrättning. Till stöd härför yttrade utskottet, att det enligt utskottets åsikt vore särdeles önskligt, att statens och statsunderstödda pensionsanstalter i möjligaste

mån centraliserades under en gemensam förvaltning. Fördelarna häraf, minskade kostnader och enhetlig sakkunnig förvaltning, låge i öppen dag och behöfde ej vidare utvecklas.

Denna utskottets uppfattning blef ock af Riksdagen godkänd.

Enligt hvad af statsrådsprotokollet framgår, har direktionen öfver folkskollärarnas pensionsinrättning i skrifvelse den 24 februari 1912 på anmodan af chefen för jordbruksdepartementet meddelat, att hinder för direktionen icke föreläge att öfvertaga förvaltningen af den nya kassan under förutsättning likväl att erforderlig anslagsökning bereddes. Emellertid har direktionen i berörda skrifvelse i detta sammanhang vidare fäst uppmärksamheten på, hurusom åt direktionens förvaltning redan för närvarande vore anförtrodda ej mindre än åtta särskilda pensionsanstalter, till hvilka inom den närmare framtiden möjligen komme att läggas en mindre, afsedd för pensionering af vaktmästare vid rikets allmänna läroverk. Af ifrågavarande pensionsanstalter hade två tillkommit under den allra senaste tiden, nämligen lärarinnornas pensionsanstalt, som trädde i verksamhet från och med år 1911, och extra provinsialläkarnas pensionskassa, hvars reglemente skulle träda i kraft, räknadt från 1912 års början. Det vore tydligt, att en ytterligare ökning af direktionens redan nu synnerligen omfattande förvaltningsbestyr ej kunde fortgå afsevärdt längre, med mindre dels den under direktionen ställda tjänstepersonalen förstärktes medelst inrättande af nya ordinarie tjänster, dels ock förvaltningsorganisationen i öfrigt mer eller mindre omlades, det sistnämnda framför allt i den riktning att verkställande direktören kunde vid behof beredas ledighet från löpande ärenden för att kunna mera odeladt ägna sig åt utredning af de större ärenden, som direktionen hade att handlägga. I detta sammanhang skulle för öfrigt erinras, att samtliga under direktionens förvaltning ställda pensionsanstalter befunne sig i tillväxt och att således förvaltningen ökades äfven utan nya pensionskassors tillkomst. Tidpunkten, när behofvet af en sådan mera genomgripande omorganisation skulle komma att oafvisligen göra sig gällande, kunde icke nu förutsägas, då den naturligtvis blefve beroende af den större eller mindre hastighet, hvarmed de härvid inverkan förhållandena komme att utveckla sig. För närvarande finge direktionen därför inskränka sig till att föreslå de mera provisoriska åtgärder, som syntes erforderliga för öfvertagande af den nya pensionskassans förvaltning.

Sedan direktionen härefter framställt de anslagskraf, som enligt hvad ofvan antydts vore erforderliga för öfvertagandet af förvaltningen af distriktsveterinärernas pensionskassa, har direktionen slutligen ansett

sig böra uttala sig i allmänhet om det hittills tillämpade tillvägagångssättet i fråga om pensionering af tjänst innehafvare, hvilka ej direkt stode i statens tjänst, men till ordnande af hvilkas pensionsväsen staten funnit sig föranlåten att på ett eller annat sätt medverka.

Det syntes knappast kunna bestridas, att staten hittills vid anordnandet af pensioneringen för särskilda grupper af dylika befattningshafvare icke alltid intagit någon fullt konsekvent ställning, liksom också att i fråga om pensioneringssystem verklig enhetlighet näppeligen stode att finna.

Klart syntes emellertid vara, att i samma mån som tendensen att kräfva statens medverkan för åstadkommande och upprätthållande af pensionsväsen, afsedt för större eller mindre grupper af tjänstepersonaler, tillhörande det nyss antydda slaget, mer och mer utsträcktes, i samma mån framträdde också behof af ej mindre att staten intoge en bestämd och följdriktig ställning gentemot de från skilda håll och vid olika tidpunkter framträdande krafven på statens medverkan än äfven att det undersöktes, huruvida icke beträffande själfva sättet för pensioneringens ordnande skulle kunna utfinnas något system, som vore så tänjbart att det inom samma ram och hufvudgrunder lämnade rum för upptagande af skilda grupper, till hvilka dock staten i pensionshänseende ansåge sig böra intaga enahanda ställning. Härigenom skulle yppas en möjlighet att undvika bildandet af alltfjänt nya pensionsanstalter med delägare ofta till så ringa antal att icke blott pensionskostnaden komme att ställa sig oskäligt och onödigt hög utan äfven den olägenhet uppstode, att det icke förefunnes tillräckligt stort materiel för att därå kunde grundas beräkningar, som vore erforderliga för undersökning af en sådan kassas soliditet.

Att ett sådant system, som det här antydda, om det kunde realiserar, äfven i andra hänseenden skulle för alla intressenter medföra afsevärda fördelar, ansåge direktionen för sin del obestriddigt.

Utskottet, som för sin del ansluter sig till den af direktionen sålunda uttalade uppfattningen, anser följaktligen i likhet med 1910 års bankoutskott, att en centralisering af de af staten understödda pensionsanstalterna såvidt möjligt bör komma till stånd. Att häraf beaktansvärda fördelar skulle stå att vinna synes utskottet påtagligt.

Under sådana förhållanden har utskottet ansett sig böra föreslå en skrifvelse till Kungl. Maj:t med begäran om en allsidig utredning i ofvanberörda syfte.

Med åberopande af hvad sålunda blifvit anfördt hemställer utskottet,

1:o) att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition, nr 222, må vinna Riksdagens bifall; samt

2:o) att Riksdagen må i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta verkställa en allsidig utredning, huruvida och på hvilka grunder en centralisering af pensionsanstalter, understödda af staten, lämpligen må kunna genomföras, samt därefter för Riksdagen framlägga de förslag, hvartill utredningen må gifva anledning.

Stockholm den 7 maj 1912.

På bankoutskottets vägnar:

I. VON STAPELMOHR.

Herr *Söderberg* i Stockholm har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i behandlingen af detta ärende inom utskottet.
